

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

ДОРОЩУК ТЕТЯНА МИХАЙЛІВНА

**СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ
СІМЕЙ У ЛУЦЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ**

Спеціальність: 232 «Соціальне забезпечення»

Освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення»

Робота на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»

Науковий керівник:
КОЛОСОК АНДРІЙ МИРОСЛАВОВИЧ,
кандидат економічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ
Протокол № 21
засідання кафедри соціальної роботи
та педагогіки вищої школи від 16 травня 2024 р.
Завідувач кафедри

_____ проф. Чернета С.Ю.

ЛУЦЬК – 2024

АНОТАЦІЯ

Дорошук Т.М. Соціальний захист ветеранів війни та членів їх сімей у Луцькій міській територіальній громаді: робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: 232 / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 44 с.

Метою роботи є визначення теоретичних засад та обґрунтування рекомендацій щодо підвищення ефективності соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей.

Об'єктом дослідження є соціальний захист ветеранів війни та членів їх сімей в умовах територіальної громади.

Предметом дослідження є зміст, форми і методи соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей.

Розглянуто сутність, значення, проблеми, нормативно-правове забезпечення, зарубіжний досвід соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей; проаналізовано соціальний захист ветеранів війни та членів їх сімей в Луцькій міській територіальній громаді; досліджено комплексну програму соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей на 2024-2026 роки Луцької міської територіальної громади; сформовано власне розуміння поняття соціального захисту ветеранів війни, розроблено напрями вдосконалення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей.

Ключові слова: ветерани війни, учасники бойових дій, соціальний захист, реінтеграція.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ	6
1.1. Сутність, значення та проблеми соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей	6
1.2. Правове забезпечення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей.....	12
1.3. Зарубіжний досвід соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей	17
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ	24
2.1. Аналіз соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей в Луцькій міській територіальній громаді.....	24
2.2. Комплексна програма соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей на 2024-2026 роки Луцької міської територіальної громади.....	28
2.3. Напрями вдосконалення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей	32
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39
ДОДАТКИ.....	45

ВСТУП

Сучасні військові дії несуть не лише загрози життю та здоров'ю військовослужбовців, але й змушують суспільство відповідати на ряд соціальних, психологічних та економічних викликів, пов'язаних з їх підтримкою. Соціальний захист ветеранів війни та членів їх сімей є ключовим напрямом соціальної політики держави, який потребує вирішення значної кількості проблем пов'язаних із залученням необхідних фінансових та кадрових ресурсів, вдосконалення нормативно-правової бази та процедури надання відповідних соціальних послуг.

Проблеми соціального захисту військових та вранів досліджували: Бабич Н.О.[1], Блінов О. [3], Бондаренко Д.[4], Гордієнко Є. [6], Гринько Р. [7], Журба І. [10], Кондрагено О. [12], Малолітнева В.К.[13], Малюга Л.[14], Митько Я. [16], Мозальов В. Є.[17], Недря К. [19], Олексюк Н. [20], Письменна О. [22], Рядінська В. О.[29], Сербалюк Ю. [30], Сидоренко О. А.[31], Спицька К. [32], Цирфа Г. [34] та інші...

Проте більшість авторів розглядали проблеми соціального захисту військовослужбовців, не приділяючи достатньої уваги наданню соціальної допомоги ветеранам війни в умовах воєнного стану. Потребує подальшого дослідження проблема соціального захисту військових, які пропали безвісти під час виконання бойових завдань.

Метою роботи є визначити теоретичні засади та обґрунтувати рекомендації щодо підвищення ефективності соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей.

Відповідно до мети сформульовано такі завдання дослідження:

- розкрити сутність та значення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей;
- дослідити нормативно-правове забезпечення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей;
- вивчити зарубіжний досвід соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей;

- проаналізувати соціальний захист учасників бойових дій та членів їх сімей в Луцькій міській територіальній громаді;
- дослідити комплексну програму соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей на 2024-2026 роки Луцької міської територіальної громади;
- розробити напрями вдосконалення соціального захисту учасників бойових дій та членів їх сімей.

Об'єкт дослідження – соціальний захист ветеранів війни та членів їх сімей в умовах територіальної громади.

Предмет дослідження – зміст, форми і методи соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей.

Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендації щодо підвищення ефективності соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей в умовах територіальної громади. Результати досліджень апробувались на засіданнях кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, та оприлюднювались в наукових тезах.

Дорощук Т.М. Соціальний захист осіб, які перебувають в складних життєвих обставинах у Луцькій міській територіальній громаді. *«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та соціального забезпечення: Матеріали XIV міжнародної науково-практичної конференції науковців, аспірантів та студентів»*. Волинський національний університет імені Лесі Українки, 17 травня 2023 р., Луцьк, 2023. С. 54-56.

Дорощук Т.М. Соціальний захист учасників бойових дій та членів їх сімей у Луцькій міській територіальній громаді. *«Актуальні проблеми педагогіки, соціальної роботи та соціального забезпечення: Матеріали XV міжнародної науково-практичної конференції науковців, аспірантів та студентів»*. Волинський національний університет імені Лесі Українки, 16 травня 2024 р., Луцьк, 2024. С. 41-43.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

1.1. Сутність, значення та проблеми соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей

Соціальний захист ветеранів війни та членів їх сімей є важливим аспектом соціальної політики, спрямованої на підтримку осіб, які захищали свою країну, а також їх близьких. Ця проблема набуває особливої актуальності в умовах військових конфліктів, коли значна кількість людей стає учасниками бойових дій. Система соціального захисту має забезпечити ветеранам та їх сім'ям належний рівень життя, медичне обслуговування, соціальну та психологічну підтримку.

Соціальний захист ветеранів війни включає в себе комплекс заходів, спрямованих на забезпечення їхнього соціального добробуту, реабілітації та соціальної адаптації після повернення з військової служби. Учасники бойових дій мають право на ряд пільг, зокрема щодо медичного обслуговування, отримання житла, навчання тощо. Крім того, проводяться програми психологічної підтримки та реабілітації.

Сім'ї військовослужбовців також переживають важкі випробування, пов'язані з відсутністю родича, загрозами його безпеці та психологічним травмуванням. Сім'ї учасників бойових дій також можуть користуватися рядом соціальних послуг та пільг, зокрема у сферах освіти, здоров'я, житла, житлово-комунальних послуг, тощо.

Дослідженням проблем соціального захисту ветеранів, учасників бойових дій та їх сімей займалися багато дослідників. Зокрема, Письменна О.П. зазначає, що необхідне подальше наукове дослідження та впровадження належного нормативно-правового регулювання для вирішення питань, пов'язаних із грошовим, медичним, соціальним та інформаційним забезпеченням учасників бойових дій. Окрім цього, для поліпшення нормативно-правового забезпечення

системи соціального захисту учасників бойових дій є доцільним вивчення міжнародного досвіду в цій сфері[22, с. 172].

Недря К.М., вивчаючи зарубіжний досвід соціального захисту учасників бойових дій, відмітив: унікальний досвід Франції, може бути використаний у нашій країні, він полягає у системі архівного управління та реєстрації, що дозволяє встановити факт та обсяг участі особи в бойових діях, а також її статус як ветерана. Це особливо актуально в контексті проблематичної та непрозорої процедури присвоєння статусу учасника бойових дій та надання відповідних пільг в Україні. А в досвіді Німеччини, особливий інтерес викликає дія закону про допомогу жертвам війни, оскільки переселенці в Україні стикаються з проблемою встановлення зв'язку між їхнім статусом та подіями на сході[19, с. 69].

Сербалюк Ю., досліджуючи соціальний захист військовослужбовців в умовах воєнного стану зазначив, що внесені зміни до нормативно-правових актів розширили коло осіб, які мають право на соціальні гарантії, призначені для захисників Вітчизни. Крім того, збільшені розміри грошового утримання та одноразових виплат, введені додаткові гарантії соціального захисту для військовослужбовців, військовозобов'язаних, резервістів та членів їх сімей, а також членів добровольчих формувань територіальних громад. Відбулися позитивні зміни у вирішенні проблеми житла для військовослужбовців. Проте, продовжує залишатися актуальною проблема обізнаності захисників із соціальними правами, які гарантує законодавство у сфері соціальної, медичної, психологічної та професійної реабілітації, а також їх практичної реалізації[30, с. 78].

Гринько Р.В., Мота А.Ф. та Петреченко С.А. у своєму дослідженні звернули увагу на залежність правових механізмів захисту учасників бойових дій та членів їх сімей від економічних можливостей держави. Забезпечення високих соціальних стандартів пов'язане з створенням відповідної економічної системи, де залучене бізнес-середовище повинно забезпечувати як цивільні та і військові потреби. У майбутньому надзвичайно важливим є забезпечення додаткового соціального захисту резервістів, військовозобов'язаних, добровольців сил територіальної

оборони, партизанів, що значно активізує їх участь у забезпеченні національної безпеки[7, с. 166].

Основні напрямки та підходи щодо соціальної реабілітації учасників бойових дій розкрили Журба І., Якушев О., Тернова Л., Самара Н., Присяжненко Ю., які з даною метою провели статистичний аналіз відкритої інформації щодо кількості та структури учасників бойових дій в Україні, членів сім'ї загиблого(померлого), осіб з інвалідністю внаслідок війни та розробили алгоритм надання первинної допомоги при посттравматичному стресовому розладі[10, с. 82].

Спицька К. виділила низку окремих проблем, які виходять за межі нормативно-правового поля, зокрема це стосується осіб, які зникли безвісти, та військовополонених, які брали участь у бойових діях; окремо наголосила на відсутності державних стандартів (протоколів) соціально-психологічної реабілітації учасників бойових дій [32, с. 172].

Митько Я.В. констатував наявність значної кількості прогалин в діючому законодавстві, щодо правових засад соціального захисту учасників бойових дій. На його думку, вирішенню більшості існуючих проблем сприятиме уніфікація спеціалізованого законодавства шляхом прийняття єдиного нормативно-правового акту, а саме – «Основ законодавства про соціальний захист учасників бойових дій та їхніх сімей»[16, с. 158].

На недосконалість та неузгодженість законодавства в різних сферах системи соціального захисту та соціального забезпечення населення звернув увагу Цирфа Г. О. На його думку, така ситуація в законодавчому полі створює значні перешкоди для створення цілісної системи соціального захисту учасників бойових дій та членів їх сімей [34. с. 154].

Значний внесок у вдосконалення державної політики щодо соціального захисту учасників бойових дій зробила Гордієнко Є.П, яка у своїй дисертаційній роботі обґрунтувала модель активної політики соціального захисту учасників бойових дій, визначила необхідні ресурси, напрямки ключових змін, механізми, інструменти й форми її реалізації [6, с. 2].

Капра М., Акімов О. Зазначили, що нині в Україні статус ветерана мають близько 1,2 мільйона осіб, з них майже 400 тисяч – ветерани АТО/ООС. Сьогодні українське суспільство ще вчиться поважати захисників країни, а держава продовжує будувати систему соціального захисту та реінтеграції ветеранів. Медичне обслуговуванням ветеранів війни в Україні здійснюють безкоштовно двадцять п'ять комунальних лікарень. Найбільше таких закладів у Полтавській, Львівській та Волинській областях, де надаються наступні медичні послуги: стаціонарне та амбулаторне лікування, стаціонарна реабілітація, хірургічне втручання тощо.

Автори звернули увагу, що на сьогоднішній день відсутній. На їх думку, для забезпечення автоматичного та прозорого соціального захисту ветеранів, необхідно створити електронну систему, що забезпечить інтеперабельність усіх наявних реєстрів та роботу особистого електронного кабінету ветерана. Така система відразу вирішила б низку питань: від необхідності постійного оновлення інформації (людина може робити це самостійно через особистий онлайн-кабінет) до формування бюджетних запитів на основі реальних цифр і реальних потреб. Окрім того, мінімізація прямих особистих контактів з чиновниками позитивно впливає на зниження рівня корупції, скорочення часу очікування послуг та підвищення рівня наданих соціальних чи медичних послуг [36, с. 8].

Американські дослідники Kintzle Sara, Nicholas Barr, Gisele Corletto, Carl A. Castro вивчали вплив нових соціальних зв'язків на ПТСР (посттравматичний стресовий розлад) у ветеранів США. Вони вказали, що військовослужбовці при звільненні з армії, часто стикаються зі значними труднощами при переході до цивільного життя, що часто призводить до симптомів посттравматичного стресового розладу. Аналіз результатів опитування 722 ветеранів показав позитивний результат впливу соціальних зв'язків на зменшення симптомів ПТСР та пом'якшення ризиків пов'язаних з бойовим психологічними травмами [37, с. 7].

Candice Oster, Andrea Morello та інші дослідили благополуччя, потреби та проблеми ветеранів в Австралії. Дослідники відмітили, що для більшості військовослужбовців Австралії служба в армії позитивно вплинула на їх

добробут. Однак, тип, інтенсивність та тривалість військової служби, а також перехід від військового до цивільного життя негативно впливає на самопочуття ветеранів.

Автори проаналізували 21 комплексний систематичний огляд ветеранів, що здійснював Департамент у справах ветеранів Австралії. Дослідження показало низку психічних, фізичних і проблеми соціального здоров'я ветеранів. Зокрема, поширеність проблем фізичного та психічного здоров'я у ветеранів має значно вищий рівень у порівнянні з цивільним населенням. Проведений аналіз, також показав взаємозв'язок між фактором військової служби та вплив демографічним відтворенням населення. Вчені дійшли висновку що лише комплексний підхід до забезпеченню психічного, фізичного та соціального здоров'я ветеранів може забезпечити їх достатнє благополуччя та забезпечити ефективне надання якісних соціальних послуг [35, с. 2].

Бейкун А., Клачко А. дали наступне визначення поняттю соціальне забезпечення військовослужбовців – «це діяльність держави, яка чітко регламентована чинним законодавством, спрямована на встановлення системи соціальних гарантій, що забезпечують реалізацію конституційних прав і свобод, задоволення матеріальних та духовних потреб військовослужбовців». Окрім того, вказують на особливості сутності соціального забезпечення військовослужбовців, які полягають у специфіці військової сфери та соціального статусу військовослужбовця, що потребує особливого соціального захисту, закріпленого державою у законодавстві [2, с. 93].

Ткаченко І.М. відмітила, що розуміння поняття «ветеран» значно різниться в країнах Європи: так, у Великобританії воно включає «усіх колишніх солдатів»; у Франції - тільки «тих, хто бере участь в активних воєнних місіях та операціях»; у Данії – «військовослужбовців, які беруть участь в іноземних місіях» [33, с. 108].

В Україні згідно закону «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» під категорією «ветеран війни» розуміється особа яка «брала участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав». Також до

ветеранів війни згідно даного закону України відносяться: «учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни» [27].

Закон України «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист» передбачає статус ветерана військової служби, який встановлюється особам що мають стаж військової служби більше двадцяти п'яти років, незалежно від їх участі бойових діях на території батьківщини чи у закордонних місіях[28].

Однією з найважливіших проблем, з якими стикаються військовослужбовці, звільнені у запас, та члени їхніх сімей, є адаптація до нових умов життя, адже соціальний статус, зміст професійної діяльності військових, особливості регулювання їхньої соціальної й професійної поведінки значно відрізняються від умов громадянського життя. Для ветеранів, які мають реальний бойовий досвід, проблема реінтеграції стає ще більш складною та багатогранною. Соціальна інтеграція визначається як процес включення ветеранів у соціальне життя громади, що передбачає відновлення соціальних зв'язків, участь у громадських заходах та налагодження взаємовідносин з оточенням [11, с. 265].

На нашу думку, соціальний захист ветеранів війни - це система заходів та програм, спрямованих на забезпечення прав та гарантій, створення належних умов життя, підтримку соціального та матеріального добробуту осіб, які брали участь у військових конфліктах, їхніх сімей та інших пов'язаних з ними осіб. Соціальний захист включає надання пільг, допомог, компенсацій, медичного обслуговування, психологічної підтримки, реабілітації, соціального забезпечення, працевлаштування та інших форм підтримки, які допомагають ветеранам інтегруватися в цивільне життя та подолати наслідки участі у бойових діях.

Отже, соціальний захист ветеранів, учасників бойових дій та членів їхніх сімей є важливим елементом державної політики щодо відповідальності перед захисниками країни. Необхідно постійно його вдосконалювати, аби забезпечити комплексну підтримку даної категорії громадян, яка має включати фінансову, соціальну, психологічну, медичну, реабілітаційну та інтеграційну складові.

1.2. Правове забезпечення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей

Соціальний захист ветеранів війни та членів їх сімей є важливим аспектом державної політики, спрямованої на забезпечення гідного життя та підтримки тих, хто пожертвував своїм здоров'ям і добробутом заради захисту Батьківщини. Законодавча база, що регулює питання соціального захисту цієї категорії громадян, включає комплекс нормативно-правових актів, які встановлюють права та пільги, забезпечують медичне обслуговування, фінансову допомогу та інші види підтримки.

Важливо зауважити, що ветерани війни та члени їх сімей в Україні мають право на повний спектр соціального захисту, який передбачений для всіх громадян країни згідно із чинним законодавством. Окрім додаткової соціальної допомоги, зазначеної у наведених нижче документах, ці особи також мають можливість користуватися субсидіями та пільгами на комунальні послуги, державною соціальною допомогою, допомогою для сімей з дітьми та іншими соціальними послугами.

У рамках даного дослідження неможливо вивчити всю нормативно-правову базу, що стосується соціального захисту ветеранів війни, учасників бойових дій та членів їх сімей. Тому ми зосередились на ключових документах, що визначають основні принципи та механізми соціального захисту цієї групи громадян на національному та регіональному рівнях.

Зокрема, це Закони України: «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»[27], «Про правовий і соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей»[26], «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист»[28], Постанови Кабінету Міністрів України: «Деякі питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей»[9], Про затвердження Порядку проведення комплексного огляду системи соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих)

ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України»[24], «Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України...»[23] (див. таблицю 1.1).

Розглянемо детальніше закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»[27]. Цей закон визначає статус ветеранів війни, їхні права та пільги, а також основні напрямки соціального захисту. Зокрема, стаття 4 конкретизує критерії визнання статусу ветерана війни. Відповідно до цієї статті, ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини або брали участь у бойових діях на території інших країн. До категорії ветеранів війни включаються:

- Учасники бойових дій.
- Особи, які стали інвалідами через військові дії.
- Учасники війни.
- Члени сімей осіб, які загинули (померли) у військових діях.

Для кожної категорії встановлено відповідний перелік пільг та соціальних гарантій. Ветерани війни мають право на різні види фінансової допомоги: одноразову грошову допомогу, щомісячну соціальну допомогу, компенсації за комунальні послуги; безкоштовне медичне обслуговування: лікування в державних та комунальних медичних закладах, забезпечення безкоштовними ліками, проведення санаторно-курортного лікування; покращення житлових умов: надання житла з фонду соціального житла, пільгове кредитування на придбання житла, компенсацію витрат на комунальні послуги.

Держава забезпечує ветеранів війни та їхніх дітей пільговими умовами для здобуття освіти та працевлаштування, зокрема:

- безкоштовне навчання у вищих навчальних закладах,
- пріоритетне працевлаштування,
- професійну реабілітацію та перекваліфікацію.

Члени сімей загиблих (померлих) ветеранів війни також мають право на ряд соціальних гарантій та пільг, серед яких:

- фінансова допомога та пенсії,
- безкоштовне медичне обслуговування,
- житлові пільги,
- пільги в сфері освіти.

Таблиця 1.1

Правове забезпечення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей

Вид документу/ Суб'єкт прийняття	Назва	Дата/ №	Коротка характеристика
Закон України. Верховна Рада України.	«Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»[27].	22.10.1993/ 3551-ХІІ	Визначає правовий статус ветеранів війни, забезпечує створення відповідних умов для їх соціального захисту та гарантує їх життєзабезпечення, сприяє формуванню в суспільстві поваги та визнання вкладу ветеранів.
Закон України. Верховна Рада України.	«Про правовий і соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей»[26].	20.12.1991/ 2011-ХІІ	Встановлює ключові принципи державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців та їх родин, формує цілісну систему їх соціального та правового захисту, забезпечує військовослужбовцям та членам їх сімей сприятливі умови в економічному, соціальному та політичному планах для виконання їх конституційного обов'язку щодо оборони Вітчизни та регламентує відповідні відносини в даній сфері.
Закон України. Верховна Рада України.	«Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист»[28].		Регулює статус ветеранів військової служби, інших силових структур, встановлює основні принципи державної політики щодо соціального захисту громадян, які були звільнені з військової або служби в силових органах, а також членів їх сімей, гарантує цим особам право на гідне життя, активну участь у суспільному житті, а також повагу та визнання їх внеску в суспільство.
Постанова Кабінету Міністрів України.	«Деякі питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей»[9].	28.03.2018/ 214	Визначає порядок та умови призначення субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам з метою виплати грошової компенсації особам, які мають право на житло відповідно до умов, визначених законодавством, та брали участь у бойових діях на території інших держав, а також їхнім сім'ям.

Постанова. Кабінет Міністрів України.	«Про затвердження Порядку проведення комплексного огляду системи соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих ветеранів війни, членів сімей загиблих Захисників та Захисниць України»[24].	10.06.2022/ 663	Визначає процедуру, завдання, принципи, етапи комплексного огляду системи соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей.
Постанова. Кабінет Міністрів України.	«Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України...»[23]	20.08.2014/ 413	Визначає порядок надання та позбавлення статусу учасника бойових дій, перелік та форми необхідних довідок.

Згідно статті 12 закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» встановлюється конкретний перелік пільг для учасників бойових дій[27]. Ці пільги включають:

- Безкоштовне отримання медичних препаратів та інших медичних засобів на рецепт.
- Пріоритетне безкоштовне зубопротезування.
- 75-відсоткова знижка на плату за користування житлом.
- Можливість безкоштовного санаторно-курортного лікування або компенсації вартості такого лікування.
- 75-відсоткова знижка на комунальні послуги.
- Знижка на паливо, в тому числі на рідке паливо.
- Безкоштовний проїзд усіма видами транспорту.
- Щорічне медичне обстеження та диспансеризація.
- Пріоритетне обслуговування в медичних закладах.
- Виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності в розмірі 100% середньої зарплати.
- Переважне право на відпустку та на залишення на роботі у разі скорочення чисельності працівників.
- Знижка на проїзд залізничним, водним, повітряним транспортом.

- Пільги з оплати податків, зборів та інших платежів.
- Пріоритетне обслуговування в різних установах та закладах.

Крім цього, щороку учасникам бойових дій виплачується додаткова грошова виплата до Дня Незалежності України, розміри якої встановлюються у відповідних бюджетних призначеннях [27].

Стаття 15 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»[27] надає сім'ям загиблих (померлих) ветеранів війни та сім'ям загиблих (померлих) Захисників і Захисниць України ряд пільг та переваг, серед яких: безкоштовні медичні препарати за рецептами; першочергове зубопротезування (з винятком протезів з дорогоцінних металів); санаторно-курортне лікування (дія цієї пільги була призупинена у 2023 році); знижки на житлові та комунальні послуги; знижка на паливо; переваги при отриманні медичної допомоги (право на щорічне медичне обстеження та диспансеризацію); виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності; отримання додаткової відпустки; перевага при скороченні; звільнення від певних податків та платежів; пріоритетне обслуговування в різних установах та закладах; підвищенні пенсії та соціальні виплати.

Додатково, щороку до Дня Незалежності України, члени таких сімей отримують разову грошову виплату в порядку, розмірах та умовах, визначених Кабінетом Міністрів України.

Таким чином, можна відмітити, що правове забезпечення соціального захисту ветеранів війни, учасників бойових дій та членів їх сімей є досить громіздким, забезпечується законами України, постановами Кабінету міністрів України, наказами Міністерства соціальної політики, Міністерства у справах ветеранів, Міністерства оборони та іншими документами пов'язаних відомчих структур. А сама процедура отримання статусу учасника бойових дій є надмірно бюрократизована, розтягнута в часі та потребує формування значного переліку документів та довідок, які могли б формуватися державними структурами автоматично без безпосередньої участі ветерана.

1.3. Зарубіжний досвід соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей

У рамках даного дослідження ми розглянемо аспекти соціального захисту ветеранів війни осіб, які беруть участь у бойових діях, та членів їх сімей зосереджуючись на відповідальних інституціях, які вирішують цю проблематику, а також на елементах державної політики з питань соціального захисту ветеранів війни в таких країнах, як Австралія, Ізраїль, Іспанія, Італія, Польща, Сполучені Штати Америки (США), Німеччина, Канада, Хорватія та Південна Корея.

В зарубіжних державах соціальний захист ветеранів війни та членів їх родин бзабезпечується через комплексну систему, яка поєднує державний соціальний захист та інститути громадянського суспільства, представлені волонтерськими та іншими організаціями. Особливо цікаво вивчити системи соціального захисту країн Європейського Союзу в контексті інтеграції України до європейської спільноти. Важливо зазначити, що країни ЄС мають власні системи соціального захисту і можуть визначати лише зовнішньополітичні зв'язки для співпраці, наприклад, у рамках програм розвитку ЄС. Водночас, цікавий досвід країн ЄС у створенні єдиного страхового простору, який включає, зокрема, соціальний захист ветеранів війни.

Варто відмітити деякі розбіжності в системах соціального захисту кожної країни Європейського Союзу. Так, у Франції система соціального захисту ветеранів базується на значній кількості загальнодержавних видатків. Тут функціонує чітко визначена система соціального страхування з високим рівнем пенсійного забезпечення і розгалуженою структурою страхових компаній, які діють незалежно. У Німеччині ж соціальний захист базується на загальнодержавному соціальному страхуванні населення. Соціальна політика і соціальне страхування в даній державі здійснюються незалежно, хоча і перебувають під пильним моніторингом держави [5, с. 92].

Законодавство Німеччини щодо соціального забезпечення ветеранів та учасників бойових дій ґрунтується на нормах законів про забезпечення військовослужбовців під час закордонних місій, «Про забезпечення

військовослужбовців» та «Про правове положення військовослужбовців бундесверу». В Італії є «Кодекс військової служби» (Codice dell'ordinamento militare), що регулює питання соціального захисту осіб, що знаходяться на військовій службі. Діє неурядове громадське об'єднання - Національна Асоціація «Жертви повинності» [3].

У Німеччині для ветеранів збройних сил, які прослужили по контракту більше 12 років, гарантовані певні пільги. Зокрема, по завершенню служби їм надається свідоцтво, що гарантує працевлаштування в органах державної влади чи місцевого самоврядування, або господарських чи адміністративних управліннях бундесверу. Окрім того, протягом 10-ти років після звільнення із збройних сил їм надається доплата до основної зарплати в розмірі останнього місячного грошового забезпечення під час армійської служби. Що фактично гарантує звільненим військовослужбовцям, такий самий рівень доходу, як і в час військової служби [15, с. 140].

У колоніальних країнах накопичено значний досвід соціального захисту ветеранів війни, який супроводжується високою організацією ветеранських рухів. Це спонукає суспільство та державу приділяти увагу проблемам цієї категорії громадян. Підтвердженням цього є створення спеціальних інституцій в структурі органів державного управління. Зокрема, у Франції соціальним захистом ветеранів війни та членів їх сімей опікується Міністерство у справах колишніх військовослужбовців та жертв війни. Дане Міністерство, як орган виконавчої влади підтримує Спільку асоціації ветеранів Франції, яка на рівні громадської організації відстоює інтереси ветеранів. Деякі аспекти соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей забезпечує підрозділ Управління пам'яті, національного надбання та архівів, що підпорядковується Міністерству оборони. Це управління забезпечує збереження пам'яті про загиблих на війні та інформує суспільство про подвиги учасників бойових дій [21, с. 352].

У Польщі декілька провідних нормативно-правових документів: Закон «Про забезпечення військових і воєнних інвалідів та членів їх родин» (окреслює основні моменти щодо нарахування, розміру та порядку отримання допомоги,

пільг військовослужбовцями, які отримали інвалідність під час військової служби, та членами родин осіб з інвалідністю та військовослужбовців, які загинули чи пропали безвісти під час виконання завдань), «Про проходження військової служби військовослужбовцями за контрактом», «Про службу професійних військовослужбовців», «Про ветеранів, які брали участь у діях за межами країни» (для гарантування соціального захисту військовослужбовців, які брали участь у миротворчих операціях і бойових діях).

Основним державним органом Республіки Польща, який опікується соціальною адаптацією звільнених з військової служби військовослужбовців та ветеранів, є Міністерство національної оборони в особі Департаменту соціальних справ [18].

В Іспанії дві державні інституції опікуються справами ветеранів війни та військовослужбовців у відставці: Міністерство оборони Іспанії, яке за допомогою неурядових організацій моніторить інформацію з приводу загальних потреб ветеранів війни та в забезпеченні ветеранів технічними та іншими засобами реабілітації, та Міністерство охорони здоров'я, соціальних послуг та рівності, яке формує пропозиції щодо бюджетних асигнувань. У цій державі військовослужбовцям, які брали участь у миротворчих операціях, виплачується страхова компенсація, розмір якої залежить від негативних наслідків, що настали для військовослужбовця (травма, інвалідність, загибель) у результаті такої участі.

З метою реалізації політики соціального, медичного та реабілітаційного забезпечення військовослужбовців та їх сімей в Ізраїлі при Міністерстві оборони створено управління по роботі з постраждалими військовослужбовцями та членами їх сімей. Серед провідних завдань: забезпечення зв'язку між підрозділами сил оборони та постраждалими військовослужбовцями і членами їх сімей, сім'ями загиблих у ході бойових дій (локальні конфлікти, антитерористичні операції, інші випадки), а також реалізації політики їх соціального захисту, оформлення пільг, лікування, проведення професійної та функціональної реабілітації військовослужбовців, організації надання їм та членам їхніх сімей суспільної й

психологічної підтримки. Рівень соціального забезпечення визначається в залежності від ступеню травми чи інвалідності[12].

Соціальна підтримка військовослужбовців Збройних Сил США є ключовою частиною їх організаційної структури і функціонування. Відзначається, що у США великий акцент робиться на забезпеченні потреб військових, тому механізми соціального захисту і підтримки для військовослужбовців, ветеранів та їх родин є добре розробленими і ефективними.

У США відсутній окремий закон, який би визначав соціальний захист військовослужбовців. Загальні норми щодо соціального та правового статусу цих осіб представлені у другому пункті «Особовий склад» глави А «Загальне військово законодавство» розділу 10 «Збройні Сили» Американського кодексу законів. Американське законодавство, деталізуючи ці аспекти, включає нормативні документи та регламенти, які визначають роль та місце Збройних Сил у суспільстві, а також правовий статус військовослужбовців і їх сімей, зокрема щодо медичного обслуговування, компенсації за збитки, отримання пенсій та інше. Права цих осіб в законодавстві США об'єднані в трьох ключових напрямках: рівність перед законом, дотримання правових процедур та свобода виразу думки.

Права військовослужбовців в Америці в кожній з цих категорій деталізуються спеціальними правовими актами. Захист прав військових США забезпечується за допомогою Єдиного кодексу військової юстиції. Крім цього, в країні існує військово-юридична служба Збройних Сил. Ця служба є складною мережею військово-юридичних органів, яка призначена для забезпечення правової підтримки командування різних рівнів, штабам, підрозділам та іншим зацікавленим сторонам. Її діяльність ґрунтується на вимогах військового законодавства, національного законодавства США та норм міжнародного права.

Військово-юридична служба відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного правового захисту для військовослужбовців, цивільних службовців Збройних Сил та членів їх родин. Для координації інформування про права військових США, їх соціального захисту, а також підтримки їх адаптації до

цивільного життя, існує Міністерство у справах ветеранів військової служби США.

Ця структура входить до складу виконавчої влади та співпрацює з Міністерством оборони та Міністерством охорони здоров'я та соціального забезпечення США. Міністерство займається соціальним захистом ветеранів, їхніх сімей і осіб, які залежали від військовослужбовців, включаючи тих, хто загинув. Основні підрозділи Міністерства включають Адміністрацію медичного обслуговування, Адміністрацію пільг та привілеїв, а також Адміністрацію у справах похорон та утримання поховальних місць для ветеранів [20, с. 9-10].

Міністерство у справах ветеранів військової служби США має різні апарати, що допомагають в управлінні та координації різних аспектів діяльності. Серед них апарати, які відповідають за фінансове планування, управління інформаційними ресурсами, кадрову політику, зв'язки з ветеранами, соціальні програми, закупівлі, співпрацю з Конгресом та громадськістю, та багато інших. Також існує ряд спеціалізованих підрозділів, таких як генеральна інспекція, фінансова служба, технічні та логістичні підрозділи, взаємодія з комерційними структурами, юридичний відділ, відділ розгляду скарг, безпеки та інші.

Міністерство у справах ветеранів військової служби США зберігає та обслуговує базу даних про громадян США, які служили у Збройних Силах країни під час воєнних дій або брали участь у збройних конфліктах. Ця база включає в себе ветеранів, які проживають як у США, так і за його межами. За статистичними даними, приблизно 25 мільйони ветеранів військової служби США скористалися або мають доступ до послуг Міністерства, а також понад 30 мільйонів членів їх сімей та інших осіб, за якими вони забезпечують [20, с. 9-10].

Розглянемо детальніше соціальний захист членів сімей ветеранів та учасників бойових дій у США. Зокрема, До основних прав, закріплених за членами сімей загиблих військовослужбовців, належать одноразові виплати (окрім пенсій на довічне утримання) у розмірі п'яти місячних окладів загиблого військовослужбовця.

У рамках соціально-побутового забезпечення сімей військовослужбовців важливе значення мають заходи, спрямовані на підтримку їхнього здоров'я та загального фізичного стану. Одним із ключових аспектів соціального забезпечення сімей військовослужбовців збройних сил країн членів НАТО є працевлаштування. Члени сімей військовослужбовців мають право на позачергове працевлаштування, причому період очікування не повинен перевищувати 6-ти місяців. Крім того, вони мають перевагу при отриманні роботи з неповним робочим днем і за сумісництвом [15, с. 140].

Значущим елементом системи заходів із забезпечення соціальної захищеності ветеранів війни є медичні та реабілітаційні послуги. Варто відзначити досить високий рівень розвитку медичного й реабілітаційного забезпечення в усіх державах, досвід яких вивчається. Ця система охоплює медичну та соціально-психологічну реабілітацію, оздоровлення військовослужбовців, які брали участь у бойових діях, військовослужбовців, які отримали поранення.

Досвід різних країн у наданні соціальної підтримки військовослужбовцям є різноманітним і визначається конкретними особливостями кожної країни та її підходами до ветеранів. Нижче розглянемо кілька ключових аспектів цього досвіду:

- Законодавство та політика. У Сполучених Штатах Америки ветерани захищені Законом про ветеранів, який визначає їхні права та надає різноманітні види підтримки. Цей закон включає в себе медичні, освітні, житлові та інші соціальні послуги. У великій мірі він спрямований на гарантування ветеранам заслуженого відпочинку та допомоги.

- Система медичної допомоги. В Великій Британії ветерани отримують медичну допомогу через Національну службу здоров'я. Це включає доступ до лікарської допомоги, психологічної підтримки та реабілітаційних послуг. Спеціалізовані медичні програми створюються для тих, хто стикався з травмами або потребує довготривалої медичної допомоги.

- Професійна перепідготовка та трудова інтеграція. У ряді країн, включаючи Канаду та Австралію, акцент робиться на професійній перепідготовці ветеранів для полегшення їхньої інтеграції в цивільне життя. Програми з перепідготовки іноді співпрацюють з роботодавцями та підприємствами, щоб забезпечити ветеранам можливості отримання нових навичок та розширення кар'єрних можливостей.

- Психологічна підтримка та реабілітація. У Німеччині та Ізраїлі високий пріоритет надається психологічній підтримці ветеранів. Реабілітаційні програми включають в себе консультування, терапію та групову підтримку для тих, хто стикався з травмами або посттравматичним стресовим розладом.

- Соціальні програми та підтримка сімей. Такі країни, як Швеція та Норвегія, визнають важливість соціальної підтримки для ветеранів і їхніх сімей. Спеціальні програми спрямовані на підтримку сімейних відносин та забезпечення стабільності у повсякденному житті.

- Участь громадськості та волонтерство. В Австрії та Канаді громадські та волонтерські організації відіграють значущу роль у наданні додаткової соціальної підтримки ветеранам. Вони можуть включати в себе благодійні фонди, які забезпечують додаткові ресурси та послуги для покращення якості життя ветеранів.

Для України надзвичайно корисним є зарубіжний досвід соціального захисту ветеранів та членів їх сімей. Зокрема, в українських реаліях можливо перейняти досвід Німеччини, щодо забезпечення ветеранів військової служби правом на роботу в органах державного управління; США – щодо забезпечення членів сімей військовослужбовців першочерговим правом на працевлаштування; Франції – щодо діяльності Співдружності асоціації ветеранів; Іспанії – системи моніторингу потреб ветеранів; Ізраїлю – щодо психологічної підтримки ветеранів; Швеції – щодо загальної мілітаризації суспільства, тощо...

Отримані знання слугуватимуть базою для розробки рекомендацій та удосконалення системи соціального захисту ветеранів, учасників бойових дій та членів їх сімей в умовах воєнного стану.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

2.1. Аналіз соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей в Луцькій міській територіальній громаді

В департаменті соціальної політики Луцької міської ради 19 жовтня 2022 року створений відділ по роботі з ветеранами війни та членами їх сімей, основними завданнями діяльності якого є: фінансова та соціальна підтримка даної категорії населення а також сприяння вирішенню їх соціальних та побутових проблем. А 31 січня 2024 рішенням Луцької міської ради № 55/120 Департамент соціальної політики Луцької міської ради перейменовано в Департамент соціальної та ветеранської політики Луцької міської ради, чим підкреслено пріоритетність соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей для місцевого самоврядування.

У 2023 році департаментом соціальної та ветеранської політики Луцької міської територіальної громади надавалися 155 видів адміністративних послуг соціального характеру, з них, 14 послуг безпосередньо пов'язані з обслуговуванням ветеранів війни та членів їх сімей («встановлення статусу учасника війни, встановлення статусу члена сім'ї загиблого (померлого) ветерана війни, забезпечення санаторно-курортними путівками ветеранів війни, видача посвідчення особам з інвалідністю внаслідок війни, учасникам війни, членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, забезпечення відпочинком із проведенням заходів із психологічної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, виплата щорічної разової грошової допомоги ветеранам війни, призначення та виплата адресної грошової допомоги сім'ям загиблих (померлих) ветеранів війни та зниклих безвісти», тощо...)

У загальній структурі отримувачів соціальних послуг в Луцькій міській територіальній громаді Частка ветеранів війни та членів їх сімей у 2023 році становила 6 % (рис. 2.1). Протягом 2023 року вищевказаний відділ у постійному

режимі надавав пільги, комплексні медичні, психологічні та соціальні послуги ветеранам війни та членам їх сімей[8], зокрема:

- зареєстровано звернення від 197 учасників бойових дій, 18 осіб з інвалідністю внаслідок війни і 52 осіб із числа членів сімей загиблих(померлих) ветеранів війни з метою надання пільг на оплату житлових та комунальних послуг;

- зареєстровано звернення від 237 членів сімей загиблих(померлих) УБД або зниклих безвісти з метою оформлення адресної грошової допомоги на оплату житлових та комунальних послуг, електроенергії;

- оформлено 127 посвідчень «Особа з інвалідністю внаслідок війни» і 78 вкладок до даних посвідчень, 78 нагрудних знаків «Особа з інвалідністю внаслідок війни»;

- оформлено 126 посвідчення «Член сім'ї загиблого(померлого), 14 вкладки до них і 27 довідок про встановлення відповідного статусу дітям;

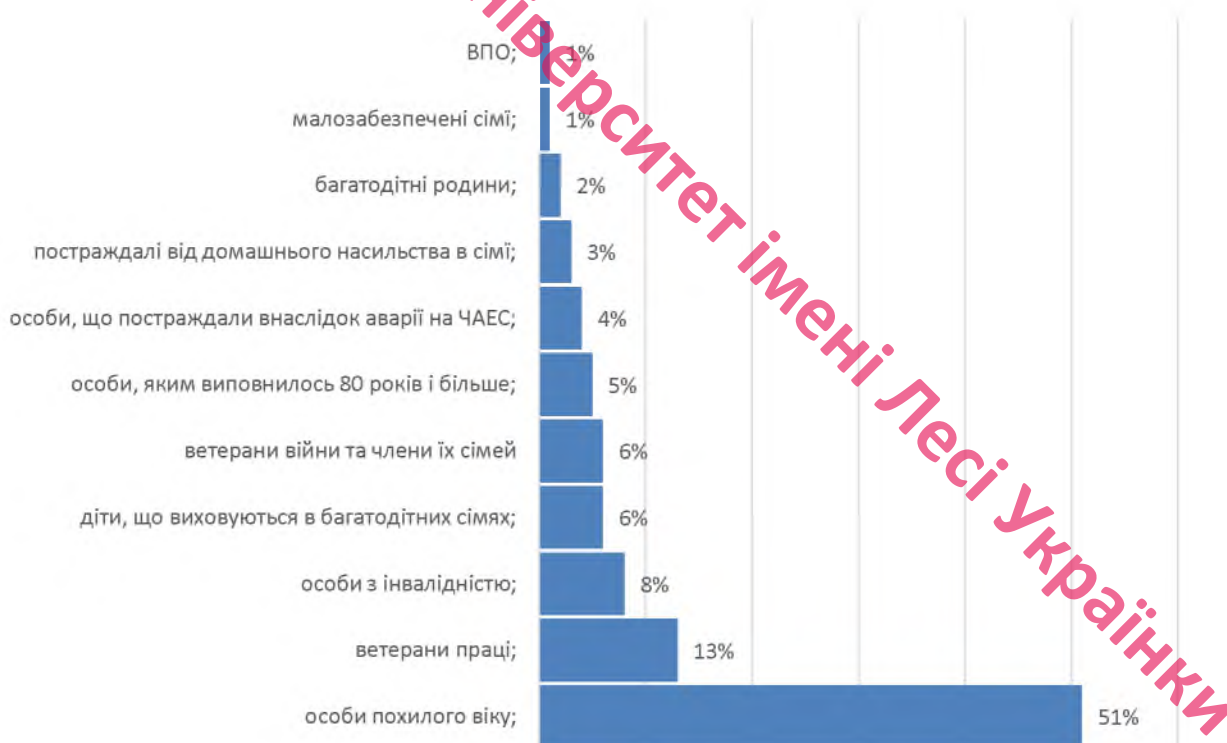

Рис. 2.1. – Частка ветеранів та членів їх сімей у загальній структурі отримувачів соціальних послуг в Луцькій міській територіальній громаді у 2023 році, % [8]

- оформлено 11 заяв на надання санаторно-курортного лікування за кошти державного бюджету;
- здійснено виплати одноразових матеріальних допомог із бюджету Луцької ТГ 37 військовим, які заключили контракти із Збройними Силами України через місцеві центри комплектування на суму 180 тис. грн.;
- прийнято 13 заяв на забезпечення відпочинком з наданням психологічної реабілітації за кошти державного бюджету;
- прийнято 466 заяв на забезпечення відпочинком з наданням психологічної реабілітації за кошти бюджету Луцької ТГ;
- забезпечено відпочинок з наданням психологічної реабілітації за кошти бюджету Луцької ТГ 233 особам на загальну суму 3715 тис. грн.;
- прийнято сім заяв від учасників бойових дій та членів сімей загиблих(померлих) на отримання водійського посвідчення за рахунок коштів бюджету Луцької ТГ;
- забезпечено професійною адаптацією за рахунок коштів місцевого бюджету одна особа з числа ветеранів війни та членів їх сімей на загальну суму 8 тис. грн.;
- прийнято 34 заяви від учасників бойових дій на забезпечення професійною адаптацією за рахунок коштів держбюджету;
- забезпечено професійною адаптацією за рахунок коштів держбюджету сім осіб з числа ветеранів війни та членів їх сімей на загальну суму 76,3 тис. грн., частково забезпечено професійною адаптацією за рахунок коштів держбюджету три особи з числа ветеранів війни та членів їх сімей на суму загальну суму 11,7 тис. грн.;
- надано грошову допомогу на лікування за рахунок бюджету Луцької ТГ 5248 особам на загальну суму 1845 тис. грн.;
- виплачено грошову допомогу на 154 дітей з 117 сімей загиблих(померлих) на загальну суму 2 132,3 тис. гривень, в рамках Програми соціальних виплат дітям;

- надано грошову допомогу на лікування за рахунок бюджету Луцької ТГ 198 особам на загальну суму 650 тис. грн.;

- прийнято документи від 115 осіб для надання матеріальної допомоги за рахунок коштів обласного бюджету сім'ям загиблих УБД, які брали участь у відбитті військової агресії проти України;

- передано 122 висновки і фотографії до департаменту культури Луцької міської ради для розміщення світлин на пам'ятному фотостенді «Герої Небесної Сотні Загинули за Єдність України»;

- здійснено виплату компенсації витрат на автомобільне паливо особі, якій присвоєно звання Герой України з врученням ордена «Золота Зірка» в сумі 30 тис. грн.;

- виплачено адресну грошову допомогу сім'ям 153 загиблих(померлих) УБД на загальну суму 1 540 тис. грн.;

- виплачено до Дня матері допомогу 146 матерям загиблих(померлих) УБД на суму 290 тис. грн.

У 2023 році на обліку в департаменті соціальної та ветеранської політики Луцької ТГ знаходиться 356 осіб із числа членів сімей загиблих(померлих) УБД, в тому числі 168 дітей[8].

Згідно з розпорядженням міського голови від 22.12.2022 року № 350 при департаменті соціальної та ветеранської політики Луцької міської ради створено «Центр підтримки сімей військовополонених і військовослужбовців, які вважаються зниклими безвісти», який надає правову і психологічну допомогу членам сімей УБД, які вважаються зниклими безвісти внаслідок військових дій.

Протягом 2023 року спеціалістами центру, надано консультативну, правову та психологічну допомогу 170 членам сімей учасників бойових дій, які вважаються зниклими безвісти та підготовлено 114 проєктів звернень до відповідних органів щодо сприяння в розшуку військовослужбовців, які вважаються зниклими безвісти або знаходяться у полоні. Надано допомогу у написанні 161 заяви від їх імені до компетентних органів[8].

Окрім того, в Луцькій міській територіальній громаді здійснюється виявлення осіб, які потребують паліативної (соціальної і медичної) допомоги. У 2023 році спільними зусиллями комунальної установи «Медичний центр реабілітації учасників бойових дій Луцької міської територіальної громади», департаментом соціальної та ветеранської політики та територіальним центром соціального обслуговування громадян (надання соціальних послуг) послуги паліативної допомоги отримували 93 особи.

Соціальний захист ветеранів війни та членів їх сімей в Луцькій міській територіальній громаді є важливим напрямком роботи, що потребує постійного розвитку та вдосконалення. Необхідно забезпечити належне фінансування, покращити інформування населення про доступні послуги та розширити мережу психологічної та соціальної підтримки для ветеранів та їх родин.

Робота щодо підтримки та соціального захисту ветеранів та членів їх сімей є першочерговою у Луцькій територіальній громаді та перебуває на постійному контролі в органах місцевого самоврядування.

2.2. Комплексна програма соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей на 2024-2026 роки Луцької міської територіальної громади

У контексті захисту незалежності, суверенітету і територіальної цілісності України під час збройної агресії виникла потреба у забезпеченні належного соціального захисту та підтримки учасників бойових дій та членів їх сімей.

Відтак, виконавчі органи Луцької міської ради визначили ключові напрями своєї діяльності щодо надання допомоги та підтримки різним категоріям населення Луцької міської територіальної громади. Комплексна програма соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей на період 2024-2026 років (далі - Програма) охоплює ряд заходів, спрямованих на надання фінансової, соціальної, медичної та психологічної підтримки на місцевому рівні, а також сприяння вирішенню соціальних та побутових проблем. Зокрема, згідно даної програми прав н додатковий соціальний захист від Луцької міської ТГ мають:

- учасники бойових дій та члени їх сімей;
- особи з інвалідністю внаслідок бойових дій та члени їх сімей;
- члени сімей загиблих(померлих) учасників бойових дій;
- члени сімей загиблих(померлих) Захисників та Захисниць України;
- члени сімей зниклих безвісти учасників бойових дій та члени сімей військовополонених;
- військовослужбовці, які уклали контракт про проходження військової служби у місцевих територіальних центрах комплектування;
- бійці-добровольці, яким наданий такий статус згідно рішення виконкому Луцької міської ради та члени їх сімей;
- постраждалі учасники Революції Гідності.

Дія даної Програми розповсюджується на вищезазначені категорії осіб, які мають реєстрацію на території Луцької міської територіальної громади. Законодавчі засади для виконання Програми визначаються законами України «Про місцеве самоврядування в Україні»[25], «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»[27], «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»[26] та іншими відповідними законодавчими актами.

Мета Програми включає в себе наступні завдання: надання комплексної допомоги визначеній категорії категоріям осіб; підвищення рівня інформованості з питань соціальної підтримки серед цільових груп; поліпшення ефективності взаємодії виконавчих органів міської ради з громадськими організаціями та іншими юридичними особами у сфері підтримки осіб, що входять до зазначених категорій та мають реєстрацію на території Луцької міської територіальної громад (Додаток А).

Досягнення мети даної Програми реалізується через надання наступних заходів: надання додаткових пільг і соціальних гарантій як доповнення до тих, які передбачені чинним законодавством; забезпечення комплексних медичних, психологічних та соціальних послуг. Детальне ресурсне забезпечення Програми відображене у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Ресурсне забезпечення Комплексної програми соціального захисту
ветеранів війни та членів їх сімей на 2024-2026 роки

Обсяг коштів, тис. грн.	2024 р.	2025 р.	2026 р.	Всього витрат, тис. грн.
Обсяг ресурсів, всього	84 000	98000	111000	293000
у тому числі з бюджету Луцької міської територіальної громади	84 000	98000	111000	293000

Програма передбачає співпрацю з державними та місцевими органами влади, громадськими організаціями, медичними закладами та іншими установами для досягнення максимального ефекту та забезпечення всебічної підтримки ветеранів війни та їх сімей.

Фінансування заходів, перелік яких визначений у додатку 1, буде забезпечуватися за рахунок коштів бюджету Луцької міської територіальної громади.

Департаментом соціальної та ветеранської політики Луцької міськради реалізовані заходи передбачені Комплексною програмою соціальної підтримки ветеранів війни та членів їх сімей на 2021-2023 роки (рис 2.2).

Зокрема, впродовж 2021-2023 років на виконання заходів вказаної Програми департаментом профінансовано 3737,15 тис. грн., з них:

- надано адресну матеріальну допомогу на лікування 261 особі на суму 514 тис. грн;
- надано одноразову грошову допомогу матерям загиблих захисників до Дня матері на суму 118 тис. грн.;
- з бюджету міста членам сімей загиблих та сім'ям бійців-добровольців виплачена грошова адресна допомога на оплату житлових і комунальних послуг на суму 1502,4 тис. грн.;

- проведено виплату одноразової матеріальної допомоги з місцевого бюджету 57 військовослужбовцям, що уклали контракт зі Збройними Силами України через місцеві центри комплектування, на суму 285 тис. грн. (5 тис. грн на кожну особу);

- забезпечено відпочинком із проведенням заходів з психологічної реабілітації 126 осіб на загальну суму 1 317,8 тис. грн.[8].

Програма соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей на 2024-2026 роки Луцької міської територіальної громади досягне заплановано ефекту лише за умови системного та всеосяжного виконання усіх запланованих заходів щодо медичної, психологічної, соціальної, освітньої, фінансової, юридичної, культурної та інформаційної підтримки їх постійного моніторингу, контролю та корекції.

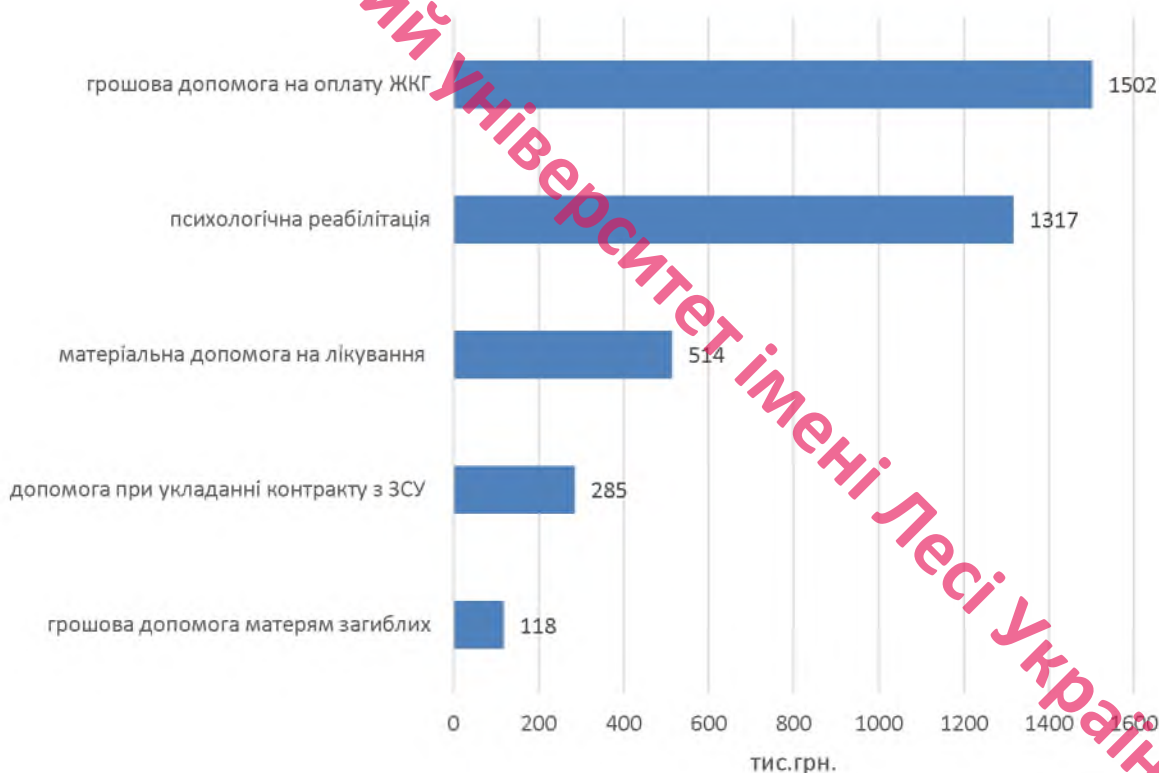

Рис. 2.2. Реалізовані заходи передбачені Комплексною програмою соціальної підтримки ветеранів війни та членів їх сімей на 2021-2023 роки з бюджету Луцької міської територіальної громади [8].

2.3. Напрями вдосконалення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей

Вдосконалення системи соціального захисту ветеранів, військовослужбовців та членів їх сімей в умовах воєнного стану є критичним завданням, спрямованим на забезпечення належних умов для фізичного та психічного благополуччя осіб, які віддають своє життя на лінії фронту. Це важливе завдання вимагає комплексного підходу, що охоплює різні аспекти соціальної, психологічної та медичної підтримки.

Сучасна система пільг для учасників бойових дій не є комплексною, не враховує індивідуальних потреб ветеранів та не має в собі механізму переходу від військового до цивільного життя. Внаслідок цього, чим триваліше особа служить у військових з'єднаннях, тим складніше їй інтегруватися в цивільне життя, будувати успішну кар'єру та забезпечувати власний добробут. Тому система переходу від військового до цивільного життя, яка включає психологічні, медичні, фінансові та кар'єрні аспекти для ветеранів та їхніх сімей, забезпечила б більш швидкий та зручний перехід до мирного життя.

Сучасні пільги для ветеранів не відповідають їхнім індивідуальним потребам, не враховують потреб молодих економічно активних ветеранів, які прагнуть забезпечити добробут для себе та своїх сімей, і які є активними учасниками громадянського суспільства. Крім того, система пільг пропонує застарілі радянські опції, такі як встановлення квартирного телефону, замість надання сучасних державних послуг чи підтримки для особистого розвитку. Це не сприяє повазі та вшануванню внеску ветеранів у захист України, її суверенітету та цілісності.

У науковій спільноті наявні різні підходи, щодо вдосконалення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей. Зокрема, згідно Кагра М., Акімоу О. реформа підтримки ветеранів війни передбачає використання комплексної стратегії підвищення соціальної захищеності ветеранів війни та запровадження нових методів і практик вирішення їх ключових проблем. Реформа потребує потужної вертикальної системи управління соціальним захистом ветеранів, щоб з

часом змінити ставлення суспільства до них і унеможливити порушення прав ветеранів без поважних причин. Для реалізації цієї вертикальної системи управління необхідно здійснити наступні кроки:

- визначити основи державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни;
- удосконалити стратегічне планування у сфері соціального забезпечення ветеранів війни;
- здійснити належну координацію роботи органів державної влади та місцевого самоврядування, пов'язану з організацією та наданням пільг і послуг ветеранам війни [36, с. 8].

Комплексна державна підтримка, спрямована на активну реабілітацію, реінтеграцію ветеранів, розвиток їхніх підприємницьких ініціатив, забезпечення добробуту за допомогою отриманих знань і навичок за принципами без бар'єрного доступу до державної підтримки та зменшення бюрократичності цього процесу, дозволить ветеранам стати лідерами у розвитку громадянського суспільства та держави.

Враховуючи проведений аналіз, ми сформуваємо рекомендації щодо поліпшення чинної системи соціального захисту ветеранів, учасників бойових дій та членів їхніх сімей, зокрема:

- Індивідуальний підхід. Розробка індивідуальних програм підтримки для кожного військовослужбовця, враховуючи його особисті потреби, сімейний стан та психологічний стан.
- Психологічна підтримка. Забезпечення надання психологічної допомоги та консультування для військовослужбовців та їх сімей для подолання стресових ситуацій та травм.
- Соціальна реінтеграція. Розвиток програм соціальної реінтеграції для військових, що повертаються в мирне життя, з орієнтацією на професійну підготовку та використання їх навичок у цивільному житті.
- Медичне забезпечення. Забезпечення належного медичного обслуговування для військових та їхніх сімей, включаючи реабілітацію після

поранень та доступ до необхідних медичних процедур. Нинішня система медичного забезпечення не повністю відповідає тим потребам, що виникають після повернення із зони проведення бойових дій. У зв'язку із цим наразі існує нагальна потреба у створенні додаткового розширеного пакету медичних послуг для ветеранів та встановленню надійних механізмів контролю за своєчасністю фінансування медичних закладів, які надають допомогу ветеранам.

- Підтримка сімей. Розробка спеціалізованих програм підтримки для сімей військовослужбовців, які включають консультування, фінансову допомогу та доступ до освітніх ресурсів.

- Просвітництво та тренінг. Здійснення інформаційних кампаній та тренінгів з питань психічного здоров'я, реабілітації та соціальної адаптації для військовослужбовців та їхніх сімей.

- Взаємодія з громадськістю. Залучення громадськості до підтримки військовослужбовців через соціальне партнерство із громадськими організаціями та бізнесом.

- Ефективна комунікація. Забезпечення ефективної системи комунікації між військовими, урядовими установами, медичними службами та іншими структурами для швидкого реагування на потреби військовослужбовців.

- Фінансова підтримка. Забезпечення фінансової підтримки для військових та їхніх сімей, включаючи соціальні виплати, страхування та інші фінансові інструменти.

- Навчання та розвиток. Здійснення систематичних програм навчання для військових, спрямованих на розвиток їхніх навичок та забезпечення можливостей для самореалізації. Професійне навчання та перепідготовка ветеранів сприяє успішному поверненню їх до мирного життя в суспільстві. Проте, щоб ці пільги були дійсно ефективними, вони повинні бути підкріплені освітньо-представницькими заходами (можливостями для навчання, підвищення кваліфікації, тренінгами, консультаціями кар'єрних радників тощо).

- Вдосконалення системи спостереження та оцінки. Розробка та впровадження сучасних засобів спостереження за фізичним і психічним станом

військовослужбовців, таких як технології віддаленого моніторингу та системи звітності. Це дозволить оперативно виявляти проблеми та надавати адекватну допомогу.

- Розвиток мережі соціальних центрів. Запровадження нових та розширення існуючих соціальних центрів для військовослужбовців та їх сімей. Ці центри мають забезпечувати не лише консультування, але і реабілітаційні послуги, зайнятість та культурні заходи для повноцінної інтеграції.

- Сприяння професійному розвитку. Створення програм, які дозволять військовослужбовцям отримати нові професійні навички та адаптувати їх у цивільному житті. Це може включати курси навчання, практичні стажування та підтримку у пошуку роботи.

- Забезпечення гендерної рівності. Врахування гендерних особливостей у всіх програмах соціальної підтримки. Сприяння рівних умов для чоловіків та жінок у забезпеченні доступу до ресурсів та послуг.

- Співпраця з міжнародними організаціями. Встановлення міжнародної співпраці для обміну кращими практиками та інновацій у галузі соціальної підтримки військовослужбовців. Створення мережі партнерів для спільного вирішення проблем.

- Система ефективного фінансування. Розробка стабільних та прозорих механізмів фінансування, зокрема виділення коштів на покращення інфраструктури, підтримку програм та компенсації фахівців.

- Створення мережі волонтерів. Мобілізація та навчання волонтерів для допомоги військовослужбовцям та їх родинам. Вони можуть надавати підтримку в різних аспектах, від побутових питань до емоційної підтримки. Причому допомога волонтерів є ефективнішою за державну, що пояснюється відсутністю тендерних процедур та інших бюрократичних перепон.

- Електронна система запису та моніторингу. Розробка і впровадження цифрової системи, що дозволяє швидко реєструвати та моніторити інформацію про військовослужбовців. Це полегшить доступ до соціальних послуг та координацію допомоги.

- Регулярні тренінги для фахівців. Проведення регулярних тренінгів для фахівців, що працюють з військовослужбовцями, з фокусом на оновлення знань та навичок у сфері соціальної роботи, психології та медицини.

- Аналіз та корекція. Систематичний аналіз результатів програм соціального захисту з подальшим впровадженням корекційних заходів на основі зворотного зв'язку та досвіду військовослужбовців.

Ці заходи направлені на створення ефективної, гнучкої та адаптованої системи соціального захисту, що враховує специфіку воєнного стану та виклики, які відчують ветерани та їх сім'ї (рис. 2.3).

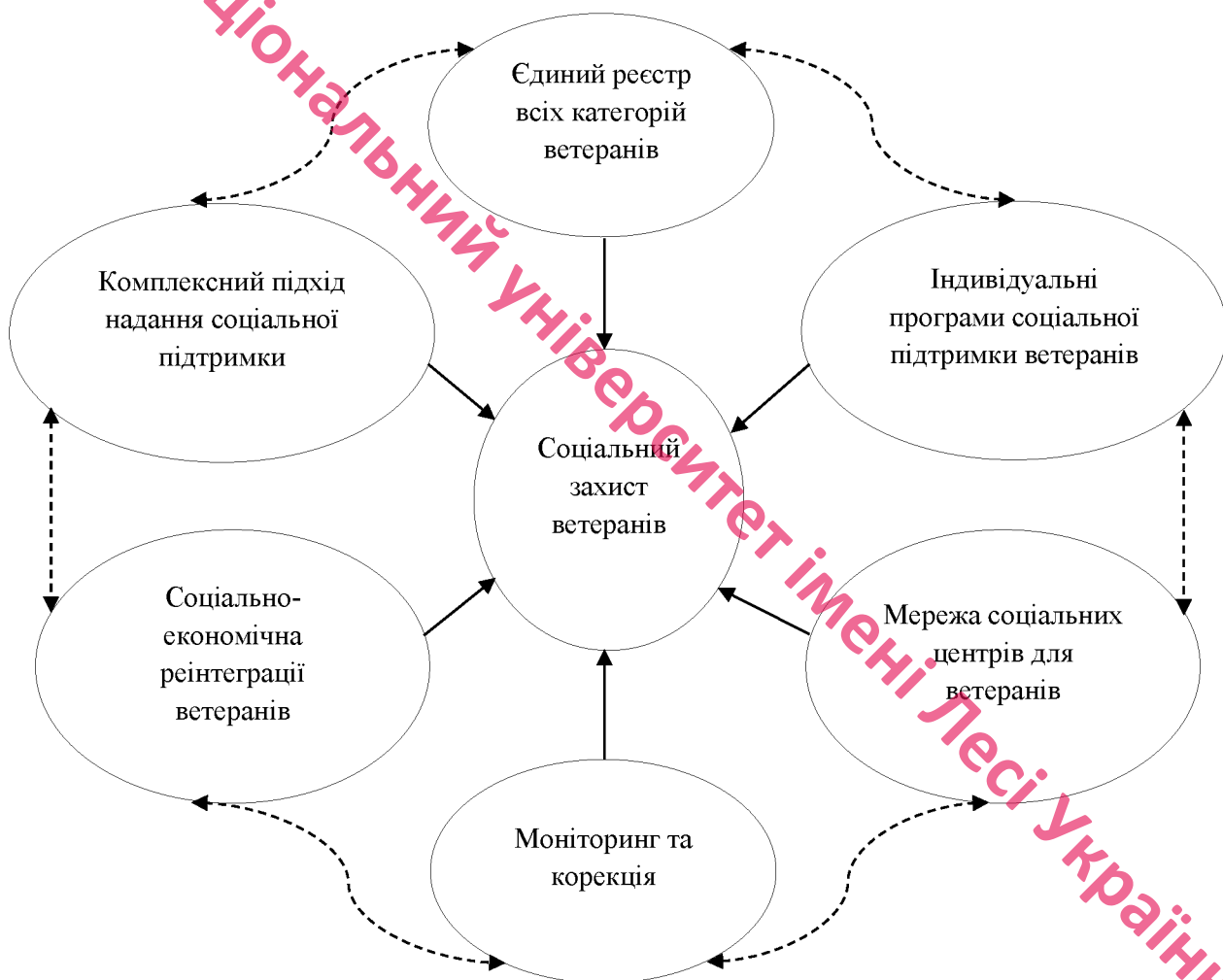

Рис. 2.3. Напрями вдосконалення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей

ВИСНОВКИ

Досліджуючи соціальний захист ветеранів та членів їх сімей ми прийшли до наступних висновків:

Соціальний захист ветеранів війни та членів їх сімей є важливим елементом державної соціальної політики щодо відповідальності перед захисниками країни. Необхідно постійно його вдосконалювати, аби забезпечити комплексну підтримку даної категорії громадян, яка має включати фінансову, соціальну, психологічну, медичну, реабілітаційну та реінтеграційну складові.

Соціальний захист ветеранів війни - це система заходів та програм, спрямованих на забезпечення прав та гарантій, створення належних умов життя, підтримку соціального та матеріального добробуту осіб, які брали участь у військових конфліктах, їхніх сімей та інших пов'язаних з ними осіб. Соціальний захист включає надання пільг, допомог, компенсацій, медичного обслуговування, психологічної підтримки, реабілітації, соціального забезпечення, працевлаштування та інших форм підтримки, які допомагають ветеранам інтегруватися в цивільне життя та подолати наслідки участі у бойових діях.

Правове забезпечення соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей в Україні є комплексною системою, що включає надання пільг, фінансової допомоги, медичного обслуговування та підтримки у сфері освіти та працевлаштування. Нормативно-правова база є громіздкою, суперечливою та потребує вдосконалення, особливо в плані практичної реалізації.

До основних документів, що регулюють соціальний захист ветеранів війни та членів їхніх сімей належать: закони України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», «Про правовий і соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей», «Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист»; постанова Кабінет Міністрів України: «Питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей», тощо.

Аналіз зарубіжного досвіду показав низький рівень вітчизняного соціального захисту ветеранів війни та членів їхніх сімей в порівнянні із аналогічними системами країн, що входять до НАТО. Це спричинено великою кількістю пільгової категорії населення, дефіцитом фінансових ресурсів та низькою ефективністю їх розподілу.

Для України надзвичайно корисним є зарубіжний досвід соціального захисту ветеранів та членів їх сімей. Зокрема, в українських реаліях можливо перейняти досвід Німеччини, щодо забезпечення ветеранів військової служби правом на роботу в органах державного управління; США – щодо забезпечення членів сімей військовослужбовців першочерговим правом на працевлаштування; Франції – щодо діяльності Співпраця асоціації ветеранів; Іспанії – системи моніторингу потреб ветеранів; Ізраїлю – щодо психологічної підтримки ветеранів; Швеції – щодо загальної мілітаризації суспільства, тощо...

У 2023 році департаментом соціальної та ветеранської політики Луцької міської територіальної громади надавалися 155 видів адміністративних послуг соціального характеру, з них, 14 послуг безпосередньо пов'язані з обслуговуванням ветеранів війни та членів їх сімей. У загальній структурі отримувачів соціальних послуг в Луцькій міській територіальній громаді Частина ветеранів війни та членів їх сімей у 2023 році становила 6 %. Зокрема, на реалізацію комплексної програми соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей на 2024-2026 роки з бюджету громади планується виділити 293 млн. грн.

З метою підвищення ефективності соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей необхідно: створити єдиний реєстр всіх категорій ветеранів; розвивати регіональні мережі соціальних центрів для ветеранів; розробляти індивідуальні програми соціальної підтримки для кожного ветерана; надавати комплексну соціальну підтримку (фінансову, матеріальну, психологічну, медичну, тощо); забезпечити повну соціально-економічну реінтеграцію ветеранів; проводити постійний моніторинг та корекцію програм соціальної підтримки ветеранів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич Н. О. Особливості реалізації соціальної функції держави щодо військовослужбовців та їх сімей. Соціальне право. 2023. № 1. С. 6–12. <https://doi.org/10.32751/2617-5967-2023-01-01>
2. Бейкун А., Клачко А. Соціальний захист військовослужбовців: нормативно-правове забезпечення та сутність. *Підприємство, господарство і право*. 2021. С. 90-94. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/6/14.pdf> (дата звернення: 26.05.2024).
3. Блінов О. А. Бойова психічна травма: монографія. К.: Талком, 2019. 700 с. URL: <https://ej.nau.edu.ua/handle/NAU/44070> (дата звернення: 11.05.2024).
4. Бондаренко Д. Основні групи населення, які потребують соціального захисту в умовах воєнного стану. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки». 2023. № 4(40). С. 190-195. DOI: <http://doi.org/10.23939/law2023.40.190>
5. Воробйова Г. В., С. С. Зозуля Зарубіжні тренди соціальної політики захисту ветеранів. *Актуальні проблеми політики*. 2021. № 68. С. 90-95. DOI: <https://doi.org/10.32837/app.v0i68.1288>
6. Гордієнко Є. П. Механізми реалізації державної політики соціального захисту учасників бойових дій в Україні: дис. ... доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». Харків: ХарPI НАДУ, 2021. 296 с. URL: https://ipa.karazin.ua/wp-content/themes/education/filesforpages/science/dis_gord_titl.pdf (дата звернення: 06.05.2024).
7. Гринько Р.В., Мота А.Ф., Петриченко С.А. Соціальний захист військовослужбовців в умовах воєнного стану. *Право і суспільство*. 2022. № 3. С. 161–166. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2022.3.24>
8. Департамент соціальної та ветеранської політики Луцької міської ради офіційний сайт. URL : <http://www.social.lutsk.ua/> (дата звернення: 14.05.2024).

9. Деякі питання забезпечення житлом деяких категорій осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їх сімей. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 № 214 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF#n9> (дата звернення: 12.05.2024).

10. Журба І., Якушев О., Тернова Л., Самара Н., Присяженко Ю. Основні напрямки та підходи щодо соціальної реабілітації учасників бойових дій в сучасних збройних конфліктах. 2023. Ввічливість. Humanitas. № 4. 78–86. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.4.11>

11. Захаріна Т. Реінтеграційний потенціал ветеранів як чинник успішної їх реінтеграції в соціум. Social Work and Education. 2023. № 10(3). С. 263-275. DOI: <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.3.1>

12. Кондратенко О.О. Міжнародний досвід щодо забезпечення державою соціальної захищеності ветеранів війни. *Держава та регіони*. 2018. №1. С. 102–106. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2018/20.pdf (дата звернення: 17.05.2024).

13. Малолітнева В.К., Джабраїлов Р.А. Резервування права брати участь у публічних закупівлях для соціальної і професійної інтеграції ветеранів війни та інших осіб з вразливих груп населення як правовий засіб сприяння утвердженню справедливості в суспільстві. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. № 4. С. 184-193. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.04.30>

14. Малюга Л. Форми і способи соціального захисту військовослужбовців в Україні. *Університетські наукові записки*. 2023. № 5(95). С. 82-94. DOI: <https://doi.org/10.37491/UNZ.95.8>

15. Марко І.Ю., МаркоЄ.І., Чернишова І.М. Зарубіжний досвід забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців. *Історичні, соціальні та організаційні аспекти проблем дослідження воєнної науки та освіти*. 2019. № 2(69). С. 135-142. URL: <http://znp-cvsvd.nuou.org.ua/article/view/195500/195901> (дата звернення: 25.05.2024).

16. Митько Я.В. Шляхи вдосконалення законодавства, яке визначає правові засади соціального захисту учасників бойових дій. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2019. № 2(1). С. 154-159. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.2-1.24>

17. Мозальов В. Є., Салій І. Ю. Соціальне забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України в умовах збройної агресії Російської Федерації. *Вісник Національного університету оборони України*. 2022. № 5 (69). С. 110-115. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-22-69-5-110-115>

18. Морій Ю. О., Івасик В. Ф., Звягінцева М. Ю., Фацієвич В. В. Аналіз системи соціального захисту ветеранів та військовослужбовців: посібник. Київ: ГО «Юридична сотня». 2022. 141 с. URL: <https://legal100.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022-Bila-kniga.pdf> (дата звернення: 15.05.2024).

19. Недря К.М. Соціальний захист ветеранів війн та військових конфліктів у державах романо-германської правової сім'ї (на прикладі Франції та Німеччини). *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 2 (105). С. 63-70. URL: <https://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/5192> (дата звернення: 10.05.2024).

20. Олексюк Н. С. Соціальна підтримка військовослужбовців збройних сил як важливий напрям соціальної політики у США // Соціальна робота з різними категоріями населення у територіальній громаді: українські реалії та міжнародний досвід: колективна монографія. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2018. С. 182-199. URL: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/13651> (дата звернення: 19.04.2024).

21. Островерх А.М. Світовий та вітчизняний досвід вирішення проблем соціального захисту військовослужбовців. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 351-352. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-11/82>

22. Письменна О.П., Пінчук Р.С. Правовий захист учасників бойових дій та ветеранів війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. №58. С. 168-172. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-3322.58-1.36>

23. Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення чи у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, у заходах, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України. Постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 413 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/413-2014-%D0%BF#n10> (дата звернення: 28.05.2024).

24. Про затвердження Порядку проведення комплексного огляду системи соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.06.2022 № 663 / Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/663-2022-%D0%BF#n8> (дата звернення: 28.05.2024).

25. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.05.2024).

26. Про правовий і соціальний захист військовослужбовців та членів їх сімей. Закон України від 20.12.1991 № 2011-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2011-12> (дата звернення: 18.04.2024).

27. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту. Закон України від 22.10.1993 № 3551-ХІІ / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 17.04.2024).

28. Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист.

Закон України від 24.03.1998 № 203/98-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.04.2024).

29. Рядінська В. О., Епель О. В. Соціальний захист військовослужбовців в Україні: шляхи удосконалення. *Юридичний бюлетень*. 2023. Вип. 29. С. 123–133. <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.29.13>

30. Сербалюк Ю. Соціальний захист військовослужбовців: зміни в умовах воєнного стану. *Humanitas*. 2022. № 6. С. 72-79. DOI: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2022.6.11>

31. Сидоренко О. А. До питання соціальних гарантій членів сімей військовослужбовців у сфері соціального захисту. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2023. Вип. 79, Ч. 1. С. 343–347. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.79.1.57>

32. Спицька К. Правові засади соціального захисту учасників бойових дій в Україні. *Юридичний вісник*. 2022. № 2. С. 171-181. DOI: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i2.2336>

33. Ткаченко І.М. Суб'єктний механізм реалізації соціальної функції держави щодо захисту ветеранів: зарубіжний досвід. *Наукові записки. серія: право*. 2019. № 6. С. 104-110. URL: https://cusu.edu.ua/images/nauk_zapiski/pravo/6_spec_II_2019/104-110.pdf (дата звернення: 26.05.2024).

34. Цирфа Г. О. Нові законодавчі категорії та нові можливості для вдосконалення системи соціального захисту осіб із статусом ветеранів війни. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2019. № 4(44). С. 150-155. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2019.4\(44\).199756](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2019.4(44).199756)

35. Candice Oster, Andrea Morello, Anthony Venning, Paula Redpath, Sharon Lawn The health and wellbeing needs of veterans: a rapid review. 2017. *BMC Psychiatry*. 2017. P. 1-14. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12888-017-1547-0>

36. Karpa M., Akimov O. State policy of supporting war veterans in the active phase of combats in Ukraine. *Public Administration and Law Review*. 2023. № 4(16). P. 4-10. DOI: <https://doi.org/10.36690/2674-5216-2023-4-4-10>

37. Kintzle Sara, Nicholas Barr, Gisele Corletto, Carl A. Castro PTSD in U.S. Veterans: The Role of Social Connectedness, Combat Experience and Discharge. *MDPI. Healthcare*. 2018. № 6(3). P. 1-7. URL: <https://www.mdpi.com/2227-9032/6/3/102> (дата звернення: 27.05.2024).

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ДОДАТКИ

Додаток А

Напрями діяльності, завдання та заходи Комплексної програми соціального захисту ветеранів війни та членів їх сімей
Луцької міської територіальної громади на 2024-2026 роки

№ з/п	Напрями діяльності	Перелік заходів	Строк виконання	Виконавці	Джерела фінансування	Орієнтовні обсяги фінансування (вартість) тис. грн.			Очікуваний результат
						2024 рік	2025 рік	2026 рік	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи	Проведення широкої інформаційно-роз'яснювальної роботи з питань матеріальної, соціальної, юридичної, медичної та психологічної підтримки.	Постійно	Департамент соціальної політики, управління охорони здоров'я, департамент освіти, управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Фінансування не потребує	-	-	-	Інформування, надання консультацій та роз'яснень.
		Забезпечення інформаційного супроводу публічних організаційно-масових, культурно-просвітницьких та інформаційно-роз'яснювальних заходів відповідної тематики.	2024-2026 роки	Відділ інформаційної роботи	Фінансування не потребує	-	-	-	Висвітлення проведення міських тематичних заходів.
		Розробка та виготовлення друкованої інформаційної продукції (брошури, буклети, листівки, тощо) соціального змісту щодо прав та пільг, а також про організації, установи та заклади у сфері соціальної, психологічної та правової роботи із вказаною категорією населення.	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької міської територіальної громади	15,0	15,0	15,0	Покращення рівня поінформованості
		Друк та розповсюдження інформаційних матеріалів (буклетів) із переліком всіх видів	2024-2026 роки	Управління соціальних	Бюджет Луцької	50,0	70,0	70,0	Покращення рівня поінформованості

		послуг та допомог, гарантованих державою та додаткових послуг		служб для сім'ї, дітей та молоді	міської територіальної громади				
		Забезпечення роботи «гарячої лінії» з питань соціального захисту.	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Фінансування не потребує	-	-	-	Надання консультативної допомоги щодо вирішення проблем.
2.	Надання матеріальної допомоги	Виплата одноразової матеріальної допомоги військовослужбовцям, які уклали контракт про проходження військової служби у Збройних Силах України через Луцький об'єднаний міський територіальний центр комплектування та соціальної підтримки або уклали контракт безпосередньо у військових частинах на підставі підтвердних документів, наданих до Луцького об'єднаного міського територіального центру комплектування та соціальної підтримки відповідно наданих списків (згідно з додатком до департаменту соціальної політики Луцької міської ради.	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики, департамент фінансів та бюджету	Бюджет Луцької міської територіальної громади	2000,0	2500,0	2700,0	Додаткова матеріальна підтримка
		Надання одноразової адресної грошової допомоги на лікування: - учасникам бойових дій; - особам з інвалідністю внаслідок війни; - членам сімей загиблих (померлих); - членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - членам сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членам сімей військовополонених ; - бійцям-добровольцям; - постраждалим учасникам Революції Гідності.	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької міської територіальної громади	5000,0	7000,0	9000,0	Додаткова матеріальна підтримка
		Надання адресної грошової допомоги: - сім'ям загиблих (померлих); - сім'ям загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - сім'ям зниклих безвісти військовослужбовців та сім'ям військовополонених;	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької міської територіальної громади	4 000,0	4 500,0	5000,0	Додаткова матеріальна підтримка
		Надання одноразової адресної грошової допомоги до Дня матері:	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької	1 500,0	2 000,0	2 500,0	Додаткова матеріальна

		- матерям загиблих (померлих); - матерям загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - матерям зниклих безвісти військовослужбовців та матерям військовополонених;		політики	міської територіальної громади				підтримка
		Надання гуманітарного одягу, взуття, технічних засобів реабілітації, перукарських послуг, послуг з ремонту одягу на безоплатній основі.	Постійно	Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Луцької міської територіальної громади	Фінансування не потребує	-----	-----	-----	Надання натуральної допомоги.
		Забезпечення виплати особам, яким присвоєно звання Герой України з врученням ордена "Золота Зірка", компенсації витрат за рік на автомобільне паливо з розрахунку 50 літрів високооктанового бензину на місяць за наявності особистого транспорту (одноразово щороку)	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької міської територіальної громади	100,0	150,0	170,0	Вшанування та підтримка осіб, яким присвоєно звання Герой України з врученням ордена "Золота Зірка"
		Надання матеріальної допомоги на встановлення пам'ятників на могилах загиблих (померлих) на умовах та в порядку, визначених відповідним рішенням виконкому міської ради.	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької міської територіальної громади	3 500,0	4 000,0	4 500,0	Додаткова матеріальна підтримка
3.	Надання пілг	Надання адресної грошової допомоги на оплату житлово-комунальних послуг на умовах та в порядку, визначених відповідним рішенням виконкому міської ради.	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької міської територіальної громади	12 000,0	15 000,0	18 000,0	Додаткова матеріальна підтримка
		Забезпечення першочергового влаштування у заклади дошкільної освіти: - дітей учасників бойових дій; - дітей бійців-добровольців; - дітей осіб з інвалідністю; - дітей, які мають статус «Член сім'ї загиблого», «Член сім'ї загиблого Захисника чи Захисниці	2024-2026 роки	Департамент освіти	Фінансування не потребує	-----	-----	-----	Забезпечення дошкільною освітою дітей.

		України»; - дітей зниклих безвісти військовослужбовців та військовополонених; - дітей постраждалих учасників Революції Гідності.							
		Забезпечення безкоштовним харчуванням у закладах загальної середньої та дошкільної освіти в порядку та на умовах, визначених відповідним рішенням виконкому: - дітей військовослужбовців Збройних Сил України та інших формувань, створених відповідно до чинного законодавства України, співробітників правоохоронних органів, які беруть безпосередню участь у бойових діях, перебуваючи безпосередньо в районах у період здійснення заходів з національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії (на підставі відповідних документів). Дозволити переносити термін безкоштовного харчування дітей з моменту надання відповідних документів на визначену кількість днів, що відповідає періоду перебування батьків в районах забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України (у навчальний період); - дітей зниклих безвісти військовослужбовців та військовополонених (на підставі відповідних документів); - дітей осіб з інвалідністю внаслідок війни (на підставі посвідчення батька чи матері); - дітей, чії батьки призвані на військову службу по мобілізації на виконання Указу Президента України «Про загальну мобілізацію» (на підставі відповідних документів); - дітей бійців - добровольців антитерористичної операції (на підставі посвідчення батьків); - дітей постраждалих учасників Революції Гідності (на підставі відповідних документів); - дітей, чії батьки є добровольцями	2024-2026 роки	Департамент освіти	Бюджет Луцької міської територіальної громади	27 600,0	31 300,0	34 200,0	Додаткова матеріальна підтримка

		добровольчого формування Луцької міської територіальної громади №1 (на підставі відповідних документів). Придбання продуктів харчування для дітей зазначених категорій.							
		Забезпечити безкоштовний проїзд в міському транспорті: в тролейбусі та автобусі: - дітям, яким надано статус «Член сім'ї загиблого», «Член сім'ї загиблого Захисника чи Захисниці України» (на підставі документів, виданих департаментом соціальної політики); в тролейбусі: - дітям осіб з інвалідністю внаслідок війни (на підставі посвідчення батька чи матері, свідоцтва про народження); - дітям зниклих безвісти військовослужбовців та військовополонених (на підставі відповідних документів);	2024-2026 роки	Департамент освіти	Фінансування не потребує	----	-----	-----	Надання підтримки для сімей ветеранів війни.
		Забезпечити безкоштовний відпочинок: - дітей учасників бойових дій; - дітей бійців-добровольців; - дітей осіб з інвалідністю; - дітей, які мають статус «Член сім'ї загиблого», «Член сім'ї загиблого Захисника чи Захисниці України»; - дітей зниклих безвісти військовослужбовців та військовополонених; - дітей постраждалих учасників Революції Гідності.	2024-2026 роки	Департамент освіти	Бюджет Луцької міської територіальної громади	1000,0	1100,0	1200,0	Відпочинок дітей.
		Забезпечення можливості безкоштовної участі/заняття у секціях, гуртках Палацу учнівської молоді, безкоштовних занять у міських комунальних дитячо-юнацьких спортивних школах за програмою роботи абонементських груп для: - дітей учасників бойових дій; - дітей бійців-добровольців; - дітей осіб з інвалідністю; - дітей, які мають статус «Член сім'ї загиблого»,	2024-2026 роки	Департамент освіти Департамент молоді та спорту	Фінансування не потребує	----	-----	-----	Зміцнення здоров'я, покращення фізичного розвитку, фізична реабілітація, удосконалення фізичної підготовки, забезпечення дозвілля та оздоровлення дітей.

		«Член сім'ї загиблого Захисника чи Захисниці України»; - дітей зниклих безвісти військовослужбовців та військовополонених; - дітей постраждалих учасників Революції Гідності.							
		Звільнення від плати за навчання у мистецьких школах та студіях при клубних закладах: - дітей учасників бойових дій; - дітей бійців-добровольців; - дітей осіб з інвалідністю; - дітей, які мають статус «Член сім'ї загиблого», «Член сім'ї загиблого Захисника чи Захисниці України»; - дітей зниклих безвісти військовослужбовців та військовополонених; - дітей постраждалих учасників Революції Гідності.	2024-2026 роки	Департамент культури	Фінансування не потребує	-	-	-	Реалізація підтримки шляхом надання пільг.
4.	Надання комплексних медичних, психологічних та соціальних послуг	Забезпечення безкоштовним медикаментозним лікуванням при наданні амбулаторної, стаціонарної, реабілітаційної та стоматологічної допомоги, першочерговим безоплатним зубопротезуванням; харчуванням при лікуванні в умовах стаціонару в комунальних підприємствах охорони здоров'я Луцької міської територіальної громади: - учасників бойових дій; - осіб з інвалідністю внаслідок війни; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - членів сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членів сімей військовополонених - бійців-добровольців; - постраждалих учасників Революції Гідності.	2024-2026 роки	Управління охорони здоров'я, комунальні підприємства охорони здоров'я Луцької міської територіальної громади	Бюджет Луцької міської територіальної громади	5800,0	6200,0	6600,0	Проведення безкоштовного стаціонарного, амбулаторного лікування та надання стоматологічної допомоги та проведення зубопротезування
		Надання соціальних, медичних та психологічних послуг на безоплатній основі (фізіотерапевтична допомога, фізична	2024-2026 роки	Територіальний центр соціального	Фінансування не потребує	-----	-----	-----	Підтримка стану здоров'я.

		реабілітація тощо): - учасникам бойових дій та членам їх сімей; - особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей; - членам сімей загиблих (померлих); - членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - членам сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членам сімей військовополонених; - бійцям-добровольцям; постраждалим учасникам Революції Гідності.		обслуговування (надання соціальних послуг) Луцької міської територіальної громади					
		Надання психологічної допомоги у межах роботи Психологічного штабу: - учасникам бойових дій та членам їх сімей; - особам з інвалідністю внаслідок війни та членам їх сімей; - членам сімей загиблих (померлих); - членам сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - членам сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членам сімей військовополонених; - бійцям-добровольцям; - постраждалим учасникам Революції Гідності.	2024-2026 роки	Управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Бюджет Луцької міської територіальної громади	150,0	200,0	250,0	Психологічна адаптація та підтримка
		Проведення психологічних ретритів для : - учасників бойових дій та членів їх сімей; - осіб з інвалідністю внаслідок війни та членів їх сімей; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - членів сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членів сімей військовополонених; - бійців-добровольців та членів їх сімей; - постраждалих учасників Революції Гідності та членів їх сімей.	2024-2026 роки	Управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Бюджет Луцької міської територіальної громади	300,0	350,0	350,0	Психологічна реабілітація
		Проведення тренінгів, майстер-класів, інтерактивів, дозвіллевих заходів для :	2024-2026 роки	Управління соціальних	Бюджет Луцької	150,0	200,0	250,0	Зміцнення та покращення

		- дітей учасників бойових дій ; - дітей осіб з інвалідністю внаслідок війни ; - дітей, з числа членів сімей загиблих (померлих); - дітей, з числа членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - дітей зниклих безвісти військовослужбовців та дітей військовополонених; - дітей бійців-добровольців; - дітей постраждалих учасників Революції Гідності.		служб для сім'ї, дітей та молоді	міської територіальної громади				емоційного здоров'я дітей, зняття психологічного напруження, соціалізація, саморозвиток та самовдосконалення.
		Забезпечення відпочинку із проведенням заходів із психологічної реабілітації шляхом направлення до санаторно-курортних закладів відповідно до порядку та на умовах, визначених відповідним рішенням виконкому: - учасників бойових дій; - осіб з інвалідністю внаслідок війни; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - бійців-добровольців; - постраждалих учасників Революції Гідності.	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької міської територіальної громади	15 585,0	17 215,0	19 475,0	Психологічна реабілітація
		Забезпечення організації навчання відповідно до порядку та на умовах, визначених відповідним рішенням виконкому: - учасників бойових дій; - осіб з інвалідністю внаслідок війни; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - бійців-добровольців; - постраждалих учасників Революції Гідності.	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької міської територіальної громади	2 500,0	3 000,0	3 200,0	Набуття професійних навичок/здобуття спеціальності
		Прийом документів щодо надання послуг соціального характеру ветеранам війни та членам їх сімей за принципом «єдиного вікна».	Постійно	Департамент соціальної політики	Фінансування не потребує	-----	-----	-----	Забезпечення комплексної допомоги ветеранам війни та членам їх сімей
		Організація роботи по прийому документів для забезпечення осіб з інвалідністю технічними та	Постійно	Департамент соціальної	Фінансування не потребує	-----	-----	-----	Забезпечення технічними засобами

		іншими засобами реабілітації (виплати компенсацій).		політики					реабілітації для полегшення самообслуговування
		Підтримка ініціатив громадських, благодійних організацій, діяльність яких спрямована на оздоровлення, відпочинок та таборування дітей з сімей: - учасників бойових дій; - осіб з інвалідністю внаслідок війни; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - членам сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членам сімей військовополонених; - бійців-добровольців; - постраждалих учасників Революції Гідності.	2024-2026 роки	Управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Бюджет Луцької міської територіальної громади	350,0	400,0	400,0	Оздоровлення та відпочинок дітей
5.	Проведення заходів	Проведення заходів з нагоди Міжнародного дня захисту дітей, Дня захисників та захисниць України, інших державних свят для сімей: - учасників бойових дій; - осіб з інвалідністю внаслідок війни; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - членів сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членів сімей військовополонених; - бійців-добровольців; - постраждалих учасників Революції Гідності.	2024-2026 роки	Управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Бюджет Луцької міської територіальної громади	400,0	450,0	500,0	Соціальна підтримка сімей
		Проведення благодійної акції «Скоро до школи» з нагоди Дня знань для дітей: - учасників бойових дій; - осіб з інвалідністю внаслідок війни; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - членам сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членам сімей військовополонених;	2024-2026 роки	Управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Бюджет Луцької міської територіальної громади	1000,0	1200,0	1300,0	Соціальна підтримка сімей

		- бійців-добровольців; - постраждалих учасників Революції Гідності.							
		Проведення благодійних заходів з нагоди Дня Святого Миколая та різдвяно-новорічних свят для дітей: - учасників бойових дій; - осіб з інвалідністю внаслідок війни; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих)Захисників та Захисниць України; - членів сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членів сімей військовополонених; - бійців-добровольців; - постраждалих учасників Революції Гідності.	2024-2026 роки	Управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Бюджет Луцької міської територіальної громади	400,0	450,0	500,0	Соціальна підтримка сімей
		Організація у закладах культури тематичних культурно-мистецьких заходів, які спрямовані на підтримку ветеранів війни та членів їх сімей.	2024-2026 роки	Департамент культури	Фінансування не потребує	-----	-----	-----	Патріотичне виховання дітей та молоді.
		Організація у закладах культури арт терапевтичних занять для ветеранів війни та членів їх сімей	2024-2026 роки	Департамент культури	Фінансування не потребує	-----	-----	-----	Подолання психоемоційних стресів
		Здійснення популяризації ідей патріотизму, гуманізму, толерантності шляхом проведення просвітницьких заходів в навчальних закладах, в роботі громадських організацій.	2024-2026 роки	Департамент освіти	Фінансування не потребує	-----	-----	-----	Патріотичне виховання дітей та молоді.
		Надання безоплатно приміщень закладів культури для проведення тематичних культурно-мистецьких та культурологічних заходів	2024-2026 роки	Департамент культури	Фінансування не потребує	-----	-----	-----	Сприяння у проведенні заходів.
		Організація екскурсій та туристичних поїздок з метою ознайомлення із визначними пам'ятками історії та культури як України так і зарубіжжя, для дітей з сімей: - учасників бойових дій; - осіб з інвалідністю внаслідок війни; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих)Захисників та Захисниць України; - членів сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членів сімей	2024-2026 роки	Управління соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	Бюджет Луцької міської територіальної громади	300,0	400,0	500,0	Формування в дітей та молоді почуття поваги до культурної спадщини України та інших держав.

		військовополонених; - постраждалих учасників Революції Гідності.							
		Проведення заходів з нагоди державних свят для сімей: - учасників бойових дій; - осіб з інвалідністю внаслідок війни; - членів сімей загиблих (померлих); - членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України; - членів сімей зниклих безвісти військовослужбовців та членів сімей військовополонених; - постраждалих учасників Революції Гідності	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики	Бюджет Луцької міської територіальної громади	300,0	300,0	320,0	Вшанування сімей
6.	Взаємодія громадськими організаціями	3 Наладження співпраці та сприяння роботі громадських організацій з метою надання підтримки ветеранам війни, членам їх сімей та членам сімей загиблих (померлих).	2024-2026 роки	Виконавчі органи міської ради	Фінансування не потребує	----	----	----	Підтримка діяльності громадських об'єднань.
7.	Підтримка сімей військовополонених і військовослужбовців, які вважаються зниклими безвісти	Надання консультаційних послуг; Надання консультацій з правових питань; Забезпечення складання заяв, скарг та інших документів правового характеру; Надання кваліфікованої психологічної допомоги фахівцем-психологом; Прийняття та розгляд документів, які надаються членами сімей військовополонених і військовослужбовців, які вважаються зниклими безвісти; Підготовка від імені міського голови проєктів запитів та звернень до відповідних структур та організацій; Звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових чи службових осіб, громадських об'єднань та міжнародних гуманітарних організацій із запитом (в т.ч. депутатськими) на отримання інформації, що може сприяти поверненню військовополонених чи розшуку військовослужбовців, які вважаються зниклими безвісти	2024-2026 роки	Департамент соціальної політики, територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг) Луцької міської територіальної громади	Фінансування не потребує	----	----	----	Надання правової та психологічної допомоги членам сімей військовополонених і військовослужбовців, які вважаються зниклими безвісти внаслідок збройної агресії проти України.